

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2022, sen. zn. 29 NSČR 45/2022, ECLI:CZ:NS:2022:29.NSCR.45.2022.1

Číslo: 62/2023

Právní věta:

Odměna nebo jiné obdobné plnění poskytnuté před 31. červencem 2021 dlužníku jako zaměstnanci nebo příslušníku složky integrovaného záchranného systému nebo kritické infrastruktury za úspěšné splnění mimořádného nebo zvláště významného pracovního nebo služebního úkolu, který souvisel s plněním úkolů stanovených krizovými opatřeními a mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví v době epidemie COVID-19, není příjmem vyloučeným z výkonu rozhodnutí nebo exekuce; při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty se tento mimořádný příjem dlužníka použije k mimořádné splátce dluhů nad rámec splátkového kalendáře [§ 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona].

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.06.2022

Spisová značka: 29 NSČR 45/2022

Číslo rozhodnutí: 62

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dobré mravy, Insolvence, Majetková podstata, Oddlužení, Splátkový kalendář

Předpisy: § 206 odst. 1 písm. i) IZ

§ 207 odst. 1 IZ

§ 207 odst. 2 IZ

§ 208 IZ

§ 226 odst. 1 IZ

§ 24a zákona č. 191/2020 Sb.

§ 412 odst. 1 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání dlužnice proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 11. 2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 21. září 2021, zamítl návrh dlužnice ze dne 7. 7. 2021, doručený insolvenčnímu správci dne 14. 7. 2021 (B-37), na „vynětí věci“ z majetkové podstaty dlužnice, a to „mimořádné odměny v souvislosti s plněním úkolů v rámci COVID-19 za první vlnu pandemie“ za měsíce březen až květen 2020, vyplacené v říjnu 2020, a „na ponechání mimořádných odměn v souvislosti s pandemií COVID-19, která má být vyplacena ve výplatě mzdy za měsíce duben až červenec 2021“.

2. Insolvenční soud– cituje ustanovení § 206 odst. 1 písm. i), § 207 odst. 1 a 2, § 208 a § 226 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a odkazuje na závěry formulované v usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2021, (dále jen „předchozí usnesení“)- uzavřel, že odměny vyplácené dlužnici (zaměstnankyni Fakultní nemocnice v O.) v souvislosti s „pandemií COVID-19“ (dále též jen „mimořádné odměny“) jsou součástí mzdy a tudíž i součástí majetkové podstaty; byť jde o příjem mimořádný, jde stále o součást mzdy, která podléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuci, a tudíž „náleží do oddlužení“.

3. Vrchní soud v Olomouci k odvolání dlužnice usnesením ze dne 29. 11. 2021 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

4. Odvolací soud dále vyšel z toho, že:

[1] Dne 6. března 2020 podala dlužnice insolvenční návrh spojený s návrhem na oddlužení. Insolvenční soud usnesením ze dne „2. 4. 2020“ (správně 22. 4. 2020) [mimo jiné] zjistil úpadek dlužnice, povolil jí řešení úpadku oddlužením a ustanovil insolvenčního správce (Insolvenční agenturu v. o. s.); následně usnesením ze dne 26. 11. 2020 (mimo jiné) schválil oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

[2] Podáními ze dne 27. 1. 2021, 14. 4. 2021 a 10. června 2021 dlužnice (mimo jiné) navrhla, aby z její majetkové podstaty byly vyňaty sražené mimořádné odměny [ve výši 42.260 Kč (za měsíce březen až květen 2020) a ve výši 69.612 Kč (s předpokládaným termínem výplaty v měsících dubnu až červenci 2021)], které nepovažovala za mimořádné příjmy ve smyslu ustanovení § 412 insolvenčního zákona.

5. Po tomto doplnění odvolací soud – cituje ustanovení § 207 odst. 2, § 208 a § 226 insolvenčního zákona a odkazuje na (své) předchozí usnesení – uzavřel, že mimořádné odměny jsou součástí mzdy, podléhají výkonu rozhodnutí nebo exekuci a náleží do oddlužení.

6. V této souvislosti zdůraznil, že příjem dlužnice lze obecně definovat jako peněžité plnění ve prospěch dlužnice, kterým je zvyšována hodnota jejího majetku oproti stavu, který tu byl v době schválení oddlužení. Není pochyb o tom, že ony odměny jsou mimořádným (nikoli pravidelným) příjmem dlužnice ve smyslu ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, postížitelným výkonem rozhodnutí či exekucí (§ 207 odst. 2 insolvenčního zákona); nejde ani o majetek taxativně vymezený v ustanovení § 208 insolvenčního zákona, když označené ustanovení konstruuje výjimku z pravidla, podle něhož majetek dlužníka náleží do majetkové podstaty, která by měla být aplikována restriktivně.

7. Opodstatněnou neshledal odvolací soud ani námitku dlužnice, podle níž je použití mimořádných odměn pro uspokojení věřitelů v rozporu s dobrými mravy, když sanačnímu způsobu řešení úpadku, který mohla dlužnice prosadit i proti vůli věřitelů, aniž by jim současně musela nabídnout za účelem uspokojení jejich pohledávek veškerý svůj majetek, odpovídá oprávnění věřitelů obdržet na úhradu svých pohledávek vše, na co mají právo podle zvoleného (schváleného) způsobu (formy) oddlužení. Proto je použití mimořádných odměn k úhradě zjištěných pohledávek věřitelů v souladu se zásadou co nejvyššího uspokojení věřitelů [§ 5 písm. a) insolvenčního zákona].

8. Konečně (pro úplnost) odvolací soud doplnil, že ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona neupravuje žádný formální postup při vydávání mimořádných příjmů insolvenčnímu správci. Předpokládá se, že dlužník dobrovolně splní povinnost vyplývající z tohoto zákonného ustanovení; nevydá-li dlužník přesto mimořádný příjem dobrovolně, měla by postačovat ke splnění této povinnosti pouhá výzva insolvenčního správce. Současně není vyloučeno, aby ve sporných případech rozhodl insolvenční soud (v rámci dohledací činnosti), aby bylo postaveno najisto, zda a v jaké výši je dlužník povinen vydat příjem insolvenčnímu správci. V poměrech projednávané věci proto vyhodnotil výše zmíněná podání jako žádost o vydání „rozhodnutí o případném ponechání mimořádného příjmu (jeho části) dlužníci“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

9. Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu („dále jen o. s. ř.“), a to k řešení právní otázky (dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené), zda lze považovat mimořádné odměny „za majetek nespádající do majetkové podstaty dlužnice“ ve smyslu ustanovení § 208 insolvenčního zákona a zda lze toto plnění považovat za mimořádný příjem ve smyslu ustanovení § 412 odst. 1 insolvenčního zákona, či za příjem, který je nepostižitelný a náleží výhradně dlužnici.

10. Dovolatelka odvolacímu soudu především vytýká, že se nijak nevypořádal s argumentací obsaženou v označeném usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2021, na které poukázala již v odvolání. V judikatuře (odvolacích soudů) tak existují „dva rozdílné přístupy k řešení téže problematiky“, přičemž dlužníci „spadající do působnosti Vrchního soudu v Olomouci jsou značně znevýhodňováni oproti dlužníkům spadajícím do působnosti Vrchního soudu v Praze“.

11. Dovolatelka je přesvědčena, že při práci v nebezpečném prostředí za použití speciálních ochranných prostředků fakticky nasazovala své zdraví a život, a to na základě nařízení státu, jímž byl sledován veřejný zájem společnosti na zmírnění pandemie. I proto nelze spravedlivě požadovat, aby byly mimořádné odměny použity k uspokojení věřitelů. Vzhledem ke shora uvedenému– pokračuje dovolatelka– by měl být upřednostněn teleologický výklad ustanovení § 208 a § 412 odst. 1 insolvenčního zákona, když *ratio legis* těchto ustanovení spočívá v ochraně „výjimečných majetkových plnění určených výhradně osobě dlužníka“.

12. V této souvislosti upozorňuje na právní úpravu mimořádných odměn obsaženou v ustanovení § 24a zákona č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadu epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestních činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, ve znění účinném od 31. 7. 2021, podle něhož odměna nebo jiné obdobné plnění poskytnuté zaměstnanci nebo příslušníku složky integrovaného záchranného systému nebo kritické infrastruktury za úspěšné splnění mimořádného nebo zvláště významného pracovního nebo služebního úkolu, který souvisel s plněním úkolů stanovených mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví v době epidemie COVID-19, podléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuci pouze z jedné poloviny. Z označeného ustanovení plyne „zřejmý postoj zákonodárce, který se naklonil na stranu dlužníků a stanovil právní úpravu, byť jen částečně, v jejich prospěch“.

13. Jelikož v projednávané věci byly mimořádné odměny dlužnici vyplaceny v období před 31. červencem 2021, měly by být z majetkové podstaty vyňaty v plném rozsahu.

14. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů nižších stupňů změnil a rozhodl o vynětí mimořádných odměn z její majetkové podstaty, popřípadě, aby rozhodnutí soudů nižších stupňů zrušil a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

III. Přípustnost dovolání

15. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. k řešení právní otázky dovoláním otevřené (dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené), zda mimořádné odměny jsou příjmem dlužnice, který náleží do majetkové podstaty (a jako takový by měl být použit k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře) nebo jde o příjem z majetkové podstaty vyloučený (respektive k tomu účelu použitelný jen se souhlasem dlužnice).

IV. Důvodnost dovolání

16. Nejvyšší soud v první řadě (nad rámec skutečností popsanych soudy nižších stupňů) předesílá, že z insolvenčního spisu se podávají následující skutečnosti:

[1] Podáním ze dne 27. 1. 2021 (B-12) dlužnice požádala insolvenční soud, aby jí byla ponechána mimořádná odměna (vyplacená na základě mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví České republiky ze dne 15. 3. 2020 – dále jen „mimořádné opatření“), která jí byla sražena podle výplatního lístku za říjen 2020 „ve prospěch nepřednostní exekuce“ ve výši 42.260 Kč.

[2] Podáním ze dne 14. 4. 2021 (B-25) dlužnice navrhla insolvenčnímu soudu, aby stanovil „jinou výši splátek“, respektive vyjmul mimořádné odměny z prováděných srážek mzdy (rozhodl, že mimořádné odměny nepodléhají srážkám ze mzdy a zůstávají v plném rozsahu dlužnici).

[3] Insolvenční správce dlužnice přípisem ze dne 24. 5. 2020 (B-30) sdělil insolvenčnímu soudu, že deponuje částku 48.234 Kč (přestavující „srážku pro insolvenční“ z mimořádných odměn) do rozhodnutí soudu o návrhu dlužnice (B-25).

[4] Podáním ze dne 10. 6. 2021 (B-31) dlužnice upřesnila své předchozí žádosti a požádala insolvenční soud, aby rozhodl, že se jí ponechá mimořádná odměna v částce 42.260 Kč (viz výplatní lístek za říjen 2020) a mimořádná odměna (včetně příjmu z dohody o pracovní činnosti jako členky očkovacího týmu COVID) v částce 69.612 Kč (viz výplatní lístek za duben 2021), jakož i „veškeré částky vyplacené na základě dohody o pracovní činnosti, když nejde o zvláštní příjmy podle ustanovení § 412 insolvenčního zákona“.

[5] Usnesením ze dne 16. 6. 2021, vydaným v rámci dohlédací činnosti, insolvenční soud zamítl návrhy dlužnice (B-12 a B-25), uzavíraje, že mimořádné odměny jsou součástí mzdy dlužnice, podléhají výkonu rozhodnutí nebo exekuci a náleží do oddlužení.

[6] Podáním ze dne 7. 7. 2021 (adresovaným insolvenčnímu správci) dlužnice navrhla, aby mimořádné odměny byly vyňaty z majetkové podstaty (§ 226 insolvenčního zákona), když představují příjem (mimořádné finanční ohodnocení zdravotnického personálu), který nelze považovat za mimořádný příjem podle ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona, který by byla povinna vydat do oddlužení. Současně nesouhlasila s použitím mimořádných odměn ke splátkám nad rámec splátkového kalendáře; insolvenční správce dlužnice informoval o tomto návrhu insolvenční soud a navrhl jej zamítnout (B-37).

[7] Podle zprávy o plnění oddlužení ze dne 2. 1. 2022 dlužnice plní povinnosti dle splátkového kalendáře, přičemž aktuální míra uspokojení nezajištěného věřitele (R. M.) s přihlášenou pohledávkou 12.463.792,99 Kč činí 1,5547 % a očekávaná míra uspokojení zmíněné

pohledávky za pět let je 7,77 % (B-54).

17. Na tomto základě Nejvyšší soud přezkoumal správnost (dovolatelkou zpochybněného) právního posouzení věci odvolacím soudem.

18. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

19. Podle ustanovení § 7 insolvenčního zákona, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

Podle ustanovení § 206 insolvenčního zákona, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, majetkovou podstatu podle § 205 tvoří zejména a) peněžní prostředky, b) věci movité a nemovité, c) podnik, d) soubor věcí a věci hromadné, e) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, f) akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva, g) obchodní podíl, h) dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné, i) dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělníka, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, j) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu (odstavec 1). Majetkovou podstatu tvoří dále i příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného v odstavci 1 (odstavec 2).

Podle ustanovení § 207 insolvenčního zákona, nestanoví-li tento zákon jinak, do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí; věci sloužící k podnikání dlužníka však z majetkové podstaty vyloučeny nejsou (odstavec 1). Příjmy dlužníka náleží do majetkové podstaty ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky (odstavec 2). Je-li podle ustanovení o výkonu rozhodnutí nebo exekuci posouzení otázky, který majetek nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí, závislé na rozhodnutí soudu, pro účely insolvenčního řízení vydá takové rozhodnutí insolvenční soud (odstavec 3).

Podle ustanovení § 208 insolvenčního zákona, nestanoví-li tento zákon jinak, do majetkové podstaty nepatří též majetek, se kterým lze podle zvláštního právního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen, zejména účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územního samosprávného celku nebo státního fondu, finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů, majetek České národní banky, který byl na základě zvláštních dohod svěřen do správy jiné osobě, zboží propuštěné celním úřadem k dočasnému použití a majetek státu v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem.

Podle ustanovení § 226 insolvenčního zákona dlužník může uplatnit vynětí majetku z majetkové podstaty jen tehdy, jde-li o věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, která do majetkové podstaty nepatří podle § 207 a 208; učiní tak vůči insolvenčnímu správci bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět, že došlo k zahrnutí takové věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). O návrhu podle odstavce 1 rozhoduje insolvenční soud v rámci své dohlédací činnosti. Rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné, se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. V době od podání tohoto návrhu do rozhodnutí o něm nesmí insolvenční správce zpeněžit majetek, jehož se

návrh týká; § 225 odst. 4 a 5 platí obdobně (odstavec 5).

Podle ustanovení § 398 odst. 3 insolvenčního zákona při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení postupem obdobným podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a dále do doby podání zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

Podle ustanovení § 412 odst. 1 insolvenčního zákona po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je dlužník povinen a) vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat, b) hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení a výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy a část výtěžku zpeněžení majetku náležejícího do společného jmění manželů, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře; za mimořádný příjem se nepovažují plnění z pojistných smluv o škodovém pojištění a plnění z titulu práva na náhradu majetkové a nemajetkové újmy,

Podle ustanovení § 276 o. s. ř. srážky ze mzdy lze provádět jen do výše výkonem rozhodnutí vymáhané pohledávky s příslušenstvím.

Podle ustanovení § 278 o. s. ř. povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy základní částka; způsoby jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (dále jen „nezabavitelná částka“).

Podle ustanovení § 279 o. s. ř. z čisté mzdy, která zbývá po odečtení nezabavitelné částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v odstavci 2 se sraží dvě třetiny (odstavec 1 věta první a druhá). Vláda České republiky stanoví nařízením částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy vypočtené podle odstavce 1 věty první bez omezení (odstavec 3 věta první).

Podle ustanovení § 281 o. s. ř. provádět srážky ze mzdy ve větším rozsahu, než dovolují ustanovení tohoto zákona, je nepřípustné, a to i když s tím povinný souhlasí.

Podle ustanovení § 60 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu) a o změně dalších zákonů, nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na exekuci srážkami ze mzdy a jiných příjmů přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy.

20. Výše citovaná ustanovení insolvenčního zákona, občanského soudního řádu a exekučního řádu platila v této podobě již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice a do rozhodnutí odvolacího soudu nedoznala změn.

21. Nejvyšší soud v prvé řadě připomíná, že jeho judikatura je ustálena v závěrech, podle nichž:

[1] Návrh dlužníka na vynětí určitého majetku z majetkové podstaty nelze zaměňovat s vylučovací žalobou, k jejímuž podání dlužník aktivně věcně legitimován není. Pro případ nesouhlasu insolvenčního správce s takovým návrhem předpokládá insolvenční zákon (v § 226 odst. 5), že insolvenční soud o návrhu rozhodne v insolvenčním řízení usnesením vydaným v rámci své dohlédací činnosti [§ 10 písm. b) insolvenčního zákona], proti němuž je však (oproti obecnému pravidlu dle § 91 insolvenčního zákona) odvolání přípustné. Zvláštní povaha

takového rozhodnutí (jež se projevuje i výjimečným připuštěním odvolacího přezkumu) je dána tím, že v jeho důsledku může majetkovou podstatu dlužníka s konečnou platností opustit majetek, jenž by jinak byl určen k uspokojení dlužnických věřitelů.

22. Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2013, sen. zn. [29 NSČR 50/2011](#), uveřejněné pod číslem 97/2013 Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek.

[2] „Jiným mimořádným příjmem“ se ve smyslu ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona rozumí jen takový příjem, jehož dlužník nabyl (až) za trvání účinků schváleného oddlužení a který není vyloučen z majetkové podstaty dlužníka prostřednictvím úpravy obsažené v § 207 insolvenčního zákona. K tomu budiž dodáno, že jiný než „mimořádný“ příjem, tedy příjem obvyklý či pravidelný, je za trvání účinků schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře postižitelný (využitelný pro účely uspokojení dlužnických nezajištěných věřitelů) již na základě ustanovení § 398 odst. 3 insolvenčního zákona.

23. Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2021, sen. zn. [29 NSČR 100/2020](#).

24. V poměrech projednávané věci se shora uvedené promítá následovně.

25. Majetkovou podstatu dlužnice (obecně) tvoří (i) její mzda nebo plat, její pracovní odměna jako členky družstva a příjmy, které dlužnici nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci [§ 206 odst. 1 písm. i) insolvenčního zákona]; výjimky z tohoto pravidla upravují ustanovení § 207 a § 208 insolvenčního zákona.

26. Jelikož mimořádné odměny zjevně nelze považovat za majetek podléhající režimu zvláštních předpisů podle ustanovení § 208 insolvenčního zákona, zbývá posoudit, zda jde o majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí (§ 207 insolvenčního zákona).

27. Mimořádné odměny byly vyplaceny (na základě dotačních programů Ministerstva zdravotnictví České republiky pro roky 2020 a 2021 na podporu mimořádného finančního ohodnocení zaměstnanců poskytovatelů lůžkové péče v souvislosti s epidemií COVID-19) jako zvláštní ocenění státu za práci ve ztíženém pracovním prostředí, kdy byl zaměstnanec vystaven riziku nákazy z důvodu nezbytného soustavného přímého osobního kontaktu s jinými fyzickými osobami při výkonu sjednaného druhu práce nebo ztíženého provozu v souvislosti s aplikací opatření proti šíření nákazy COVID-19.

28. Shora vyjádřený důvod „přiznání“ mimořádných odměn ovšem (bez dalšího) nic nemění na tom, že tyto odměny byly složkou platu (§ 134 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce), popřípadě mzdy (§ 113 odst. 1 zákoníku práce); současně nešlo o část platu (mzdy), která by nemohla být postižena v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce srážkami ze mzdy.

29. Jelikož právní úprava oddlužení sama o sobě představuje dobrodiní pro dlužnici v tom směru, že se může „zprostit“ (zcela nebo zčásti) svých závazků (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2020, sen. zn. [29 NSČR 114/2019](#), uveřejněného pod číslem 54/2021 Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek), nelze ji (bez právní opory) vykládat v neprospěch věřitelů zjištěných pohledávek jen s ohledem na povahu (mimořádných) příjmů dlužnice.

30. Současně nelze přehlédnout, že dlužnice byla po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty povinna vynaložit veškeré úsilí, které po ní lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů [§ 412 odst. 1 písm. h) insolvenčního zákona].

31. Konečně Nejvyšší soud (nad rámec shora uvedeného) dodává, že rozhodnutí v dané věci bude mít zásadní význam na rozsah uspokojení (jediné) přihlášené pohledávky (tj. vykonatelné pohledávky R. M. ve výši 8.185.000 Kč s příslušenstvím, přiznané rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 18. 9. 2014, č. j. 81 C 282/2013-103, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 5. 2015, č. j. 56 Co 35/2015-186); přitom okolnosti vzniku zmíněné pohledávky [v označených rozhodnutích popsané (nesporné) protiprávní jednání dlužnice] bez dalšího (samy o sobě) vylučují opodstatněnost argumentace dovolatelky založené na „dobrých mravech“.

32. Na výše uvedených závěrech nic nemění ani skutečnost, že dne 31. 7. 2021 nabyl účinnosti zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jímž byl (viz jeho část osmá čl. XI bod 1) změněn zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 460/2020 Sb., zákona č. 601/2020 Sb., zákona č. 94/2021 Sb. a zákona č. 155/2021 Sb., tak, že do něj byl vložen § 24a, podle něhož odměna nebo jiné obdobné plnění poskytnuté zaměstnanci nebo příslušníku složky integrovaného záchranného systému nebo kritické infrastruktury za úspěšné splnění mimořádného nebo zvláště významného pracovního nebo služebního úkolu, který souvisel s plněním úkolů stanovených krizovými opatřeními a mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví v době epidemie COVID-19, podléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuci pouze z jedné poloviny (odstavec 1), a ten, kdo vyplatil plnění podle odstavce 1, je povinen sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost, zda plnění je poskytnuté za splnění úkolu uvedeného v odstavci 1 (odstavec 2).

33. V této souvislosti Nejvyšší soud podotýká, že jako východiska, na nichž spočívá i jeho rozhodovací činnost, přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem již ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. [Pl. ÚS-st.-1/96](#), uveřejněném pod č. 294/1996 Sb. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu *e ratione legis* před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovést především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovést z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoli pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým. Srov. shodně např. též rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. [31 Cdo 1693/2008](#), uveřejněný pod číslem 34/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. [31 Cdo 4545/2008](#), uveřejněný pod číslem 84/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

34. Ustanovení § 24a bylo vloženo do zákona č. 191/2020 Sb. s účinností od 31. 7. 2021 zákonem č. 286/2021 Sb. Jelikož se tak stalo až na základě pozměňovacího návrhu L. K. k pozměňovacímu návrhu ústavně právního výboru (sněmovní tisk č. 545), důvodová zpráva k označenému zákonu ve vztahu k dané změně mlčí. Z odůvodnění pozměňovacího návrhu plyne, že „předkladateli přijde jako

krajně nemravné, aby exekutor zabavil zaměstnanci nebo příslušníkovi složek integrovaného záchranného systému nebo krizové infrastruktury za úspěšné splnění mimořádného nebo zvláště významného pracovního nebo služebního úkolu, který souvisel s plněním úkolů stanovených krizovými opatřeními a mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví v době epidemie COVID-19, celou odměnu. Tato odměna byla zcela mimořádná a měla sloužit coby poděkování za nasazení v netypické a rizikové době. Předkladatel zároveň chápe, že dluhy se mají plnit. Proto navrhuje nechat povinnému alespoň motivační polovinu odměny“. Stanovisko ústavně právního výboru nebylo přijato; ministryně spravedlnosti se vyjádřila způsobem „věcně souhlasím, ale legislativně špatně napsané, takže nesouhlas“.

35. K (ne)možnosti aplikace ustanovení § 24a zákona č. 191/2020 Sb. Nejvyšší soud předesílá, že jeho judikatura je ustálena v závěrech, podle kterých:

[1] Nový právní předpis, který řeší stejný právní institut jinak (zcela nebo jen zčásti) než dosavadní právní úprava, nemusí mít – obecně vzato – na právní vztahy, které vznikly před jeho účinností, žádný vliv. Takováto situace nastává, stanoví-li nový právní předpis, že se jím řídí jen právní vztahy, které vznikly po jeho účinnosti, a že tedy právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, se včetně všech práv a nároků řídí dosavadními předpisy, i když tato práva a nároky vzniknou až po účinnosti nového právního předpisu. Obvykle však má nový právní předpis vliv i na právní vztahy, které vznikly před jeho účinností; v takovémto případě nastává tzv. zpětná účinnost (retroaktivita) nového právního předpisu. K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2000, sp. zn. [21 Cdo 2525/99](#), uveřejněné pod číslem 34/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

[2] Právní teorie rozeznává zpětnou účinnost (retroaktivitu) pravou a nepravou. O pravou zpětnou účinnost (retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2005, sp. zn. [29 Odo 908/2003](#), uveřejněný pod číslem 35/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 35/2006“), k jehož závěrům se přihlásil Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 30. 11. 2017, sen. zn. [29 NSČR 14/2015](#), uveřejněném pod číslem 25/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

[3] Nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároky z těchto vztahů vzniklé před účinností nového právního předpisu, se spravují dosavadní právní úpravou. Srov. opět [R 35/2006](#).

36. Shodným způsobem pak vyložil pojmy pravá a nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) také Ústavní soud. Ten v nálezu svého pléna ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. [Pl. ÚS 21/96](#), odkázal na definici obsaženou v díle Tilsch, E.: Občanské právo. Obecná část, Praha 1925, str. 75 – 78, a podle které „[p]ravé zpětné působení nového zákona jest tu jen tehdy, když působí i pro dobu minulou (...). Nepravé zpětné působení (...) tu jest, když nový zákon nařizuje, že ho má být užito i na staré právní poměry již založené, ale teprve od doby, kdy počíná působnost nového zákona, anebo od doby ještě pozdější.“ Ve shodě s článkem Tichý, L.: K časové působnosti novely občanského zákoníku, uveřejněným v časopise Právník č. 12, ročník 1984, str. 1104, Ústavní soud tamtéž zdůraznil, že pravá retroaktivita pak „zahrnuje v podstatě dvě odlišné situace“, a to za první „stav, že nová úprava dávala vznik (novým právním) vztahům před její účinností za podmínek, které teprve dodatečně stanovila“, a za druhé „novela může měnit právní vztahy vzniklé podle staré právní úpravy, a to ještě před účinností nového zákona“. Pro pravou retroaktivitu tudíž platí, že *lex posterior* ruší (neuznává) právní účinky v době účinnosti *legis prioris*, popřípadě vyvolává nebo spojuje práva a povinnosti subjektů s takovými skutečnostmi, jež v době účinnosti *legis prioris* neměly povahu právních

skutečností. V případě retroaktivity nepravé „nový zákon sice nezakládá právních následků pro minulost, avšak buď povyšuje minulé skutečnosti za podmínku budoucího právního následku (prostá výlučnost), nebo modifikuje pro budoucnost právní následky podle dřívějších zákonů založené (...). Nepravé zpětné působení zákona pouze znamená, že nový zákon zachycuje (právně kvalifikuje) minulé skutečnosti nebo že se dotýká (modifikuje, ruší) existujících právních následků, tj. na skutkové podstaty je založivší váže pro budoucnost jiná práva a jiné povinnosti než zákonodárství dosavadní. Jde zde tudíž o zásah nového zákona jednak do předchozích skutečností, jednak do tzv. práv nabytých.“ (Procházka, A.: Retroaktivita zákonů. In: Slovník veřejného práva. Sv. III, Brno 1934, str. 800).

37. Tamtéž Ústavního soudu dovedl, že obecně v případech časového střetu staré a nové právní normy platí nepravá retroaktivita, tj. od účinnosti nové právní normy se i právní vztahy vzniklé podle zrušené právní normy řídí právní normou novou. Vznik právních vztahů existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony se řídí zrušenou právní normou (důsledkem opačné interpretace střetu právních norem by byla pravá retroaktivita). Aplikuje se tady princip ochrany minulých právních skutečností, zejména právních konání.

38. Není žádných pochyb o tom, že k definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů v právo. Součástí právní jistoty je také zákaz pravé zpětné účinnosti (retroaktivity) právních předpisů; tento zákaz, který je pro oblast trestního práva hmotného vyjádřen v článku 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, lze pro ostatní právní odvětví dovést z článku 1 Ústavy (srov. k tomu výše citovaný náleží pléna Ústavního soudu).

39. Za stavu, kdy zákon č. 286/2021 Sb. neobsahuje, jde-li o změnu zákona č. 191/2020 Sb., žádné přechodné ustanovení, Nejvyšší soud v souladu se zákazem pravé retroaktivity, dovozuje, že se nemůže týkat odměn (nebo jiného plnění), které byly poskytnuty dlužníci [v insolvenčních poměrech schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty sražený plátcem mzdy nebo jiného příjmu (§ 406 insolvenčního zákona)] před účinností tohoto zákona (31. července 2021). To ostatně odpovídá i legitimnímu očekávání věřitele dlužnice o použití takto sražených částek k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře. Ustanovení § 24a zákona č. 191/2020 Sb. tak v poměrech dané věci užít nelze.

40. Nejvyšší soud proto uzavírá, že odměna nebo jiné obdobné plnění poskytnuté před 31. 7. 2021 dlužníci jako zaměstnankyni nebo příslušníci složky integrovaného záchranného systému nebo kritické infrastruktury za úspěšné splnění mimořádného nebo zvláště významného pracovního nebo služebního úkolu, který souvisel s plněním úkolů stanovených krizovými opatřeními a mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví v době epidemie COVID-19, není příjmem vyloučeným z výkonu rozhodnutí nebo exekuce; při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty se tento mimořádný příjem dlužnice použije k mimořádné splátce dluhů nad rámec splátkového kalendáře [§ 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona].

41. Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, je správné, Nejvyšší soud (při absenci vad řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti – § 242 odst. 3 o. s. ř.) dovolání jako nedůvodné zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].